

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 11 (54)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2015

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 11 (54). — Рівне: РДГУ, 2015. — 248 с.

Збірник наукових праць містить статті за матеріалами першої регіональної науково-практичної конференції «Оптимізація процесу навчання іноземних мов у закладах освіти гуманітарного та технічного напрямів», організованої Рівненським державним гуманітарним університетом і Національним університетом «Острозька академія» 22 квітня 2015 року, та інші статті із загальноосвітніх проблем формування особистості, використання особистісно-зорієнтованих, інтерактивних, інформаційно-комунікаційних й інших інноваційних освітніх технологій, історичного досвіду навчання та виховання у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 24.04.2015 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 10 — 3.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2015

Творча ситуація є категорією суб'єктивною і характеризується наявністю у суб'єкта пізнавальної домінанти. Якщо пізнавальна домінанта згасає, то творча ситуація зникає і процес творчої діяльності припиняється. Це можливо у двох випадках, коли суб'єкт, проявивши пізнавальну ініціативу, сформулював проблему і успішно її розв'язав або відмовився від її розв'язання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности: Основы педагогики творчества / В.И. Андреев. – Казань: Изд-во казан. ун-та, 1988. – 236 с.
2. Богоявленская Д.Б. Об одном из подходов к использованию интеллектуального творчества / Д.Б. Богоявленская // Вопросы психологии. – 1976. – №4. – С.69-79.
3. Галатюк Ю.М. Творча пізнавальна ситуація в навчанні фізики як механізм ініціювання творчої пізнавальної діяльності / Ю.М. Галатюк // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 57. – Херсон: ХДУ, 2011. – С. 92-97.
4. Галатюк Ю.М. Концепція організації творчої навчально-пізнавальної діяльності з фізики в загальноосвітній школі / Ю.М. Галатюк // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету: Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2006. – Вип. 12. – С.24-31.
5. Закота Л.А. Проблемне навчання фізики: посібник для вчителів / Л.А. Закота, О.І. Ляшенко. – К.: Рад. школа, 1985. – 96 с.
6. Іваницький О.І. Сучасні технології навчання фізики в середній школі: монографія / О.І. Іваницький. – Запоріжжя: Прем'єр, 2001. – 266 с.
7. Калошина И.П. Структура и механизм творческой деятельности / И.П. Калошина. – М.: Изд-во МГУ, 1983. – 168с.
8. Лук А.Н. Психология творчества / А.Н. Лук. – М.: Наука, 1978. – 126 с.
9. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе. Книга для учителей / М.И. Махмутов. – М.: Просвещение, 1977. – 240 с.
10. Пономарёв Я.А. Психология творения / Я.А. Пономарёв. – Воронеж: Изд-во НТО «МОДЭК», 1999. – 480 с.
11. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний / Н.Ф. Талызина. – М.: Изд-во МГУ, 1975. – 343 с.
12. Ухтомский А.А. Избранные труды / А.А. Ухтомский; под ред. Е.М. Крепса. – Л.: Наука 1978. – 358 с.

Ю.М. ГАЛАТЮК, М.Ю. ГАЛАТЮК, Т.Ю. ГАЛАТЮК. ТВОРЧЕСКАЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ СИТУАЦИЯ В КОНТЕКСТЕ ПРОЕКТИРОВАНИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ ТВОРЧЕСКОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме. Анализируется психологическое и дидактическое содержание творческой познавательной ситуации в контексте организации творческой учебной деятельности. Раскрываются генезис и условия ее возникновения. Рассматриваются основные типы творческих познавательных ситуаций и условия их создания.

Ключевые слова: творческая познавательная ситуация, творческая учебная деятельность, познавательный цикл.

Y.M. HALATYUK, M.Y. HALATYUK, T.Y. HALATYUK. CREATIVE COGNITIVE SITUATION IS IN CONTEXT OF PLANNING AND ORGANIZATION OF CREATIVE EDUCATIONAL ACTIVITY

The summary. Psychological and didactic maintenance of creative cognitive situation is analysed in the context of organization of creative educational activity. Genesis and terms of her origin open up. The basic types of creative cognitive situations and condition of their creation are examined.

Key words: creative cognitive situation, creative educational activity, cognitive cycle.

Одержано редакцією 26.03.2015 р.

УДК: 37. 016: 687

В.О. СПАЙЛО

**ВИКОРИСТАННЯ ПИСЬМОВИХ ІНСТРУКЦІЙ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ
(НА ПРИКЛАДІ ПРОФІЛЮ «ШВЕЙНА СПРАВА»)**

Резюме. В статті розглядається доцільність використання письмових інструкцій в процесі профільного навчання (на прикладі профілю «Швейна справа»), подано комплекс інструкційних карток до теми «Виготовлення спідниць».

Ключові слова: інструктування, інструкційні картки, профільне навчання.

Постановка проблеми. Завданням освітньої галузі «Технологія» є дотрудова підготовка учнівської молоді, що акцентована, в першу чергу, на «... формуванні технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової і природовідповідної перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства ...» [3].

Удосконалення форм і методів навчання, перехід від інформаційного до проблемно-пошукового викладання вимагає сьогодні інтенсифікації навчального процесу. Сучасний зміст трудового навчання, розроблений на засадах проектно-технологічної системи, яка базується на гнучкій організації процесу навчання учнів, вимагає розробки відповідних методик використання інформації з практичною метою. Важливою

особливістю технології, як загальноосвітньої шкільної дисципліни, є інтегративний характер і практико-орієнтована спрямованість знань і вмінь, що формуються в учнів. Оволодіння ними відбувається під час виготовлення конкретних виробів, тому таке велике значення має вибір об'єктів праці. Вони повинні відповідати навчальній програмі і підбиратися залежно від рівня знань та вмінь школярів, враховувати їх інтереси і матеріальні можливості. Всі практичні роботи мають бути доступними і посилюючими для учнів та відповідати матеріально-технічній базі майстерні.

Реалізація загальноосвітніх завдань профільного навчання, його ефективність значною мірою залежать від умов, які створюються для пізнавальної діяльності учнів. Одна з найважливіших умов – забезпечення процесу навчання дидактичними засобами. Використання письмових інструкцій в процесі трудового навчання допомагає учневі обрати раціональні методи конструкції та технології виготовлення обраного об'єкту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою письмового інструктування займалися такі вчені, як В.О.Кальней [1], М.І.Макієнко [3], Н.Г. Ничкало [4], В.О. Скакун [5], Д.О.Тхоржевський [6], М.С.Янцур [8] та ін. Так, В.О. Скакун зазначає, що перші згадки про інструкційні картки знайшли своє місце в Центральному інституті праці (ЦІП), котрий в 20-30-х роках був основною науково-навчальною організацією з розробки теоретичних проблем професійного навчання, організатором підготовки кваліфікованих працівників та інструкторів виробничого навчання [5]. ЦІП розробляв і використовував два основних документи письмового інструктування – для тих хто навчається і тих, хто навчає – інструкторів. Ці документи відрізнялися великою деталізацією включених до них рекомендацій з виконання трудових дій, що формувалися – для учнів і рекомендації методичного характеру – для інструкторів.

Централізовано видавництвами були видані комплекти інструкційних карток для навчання слюсарній, фрезерній, токарній, електромонтажній, частково швейній справі та деяких загальнобудівельних робіт. Вважалося, що особистого інструктування майстра достатньо для успішного оволодіння учнями основами професій. Зважаючи на те, що на заняттях профільного навчання учні користуються різноманітним технологічним приладдям й інструментами, вчителям особливу увагу потрібно звертати на дотримання учнями правил безпеки життєдіяльності та ведення відповідної документації [2].

Велику увагу використанню інструкційних карток на заняттях з трудового навчання приділяє Людмила Рак, вчитель-методист трудового навчання загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 220 м. Києва. Вона використовує картки з чіткою послідовністю виготовлення та монтажу виробів як під час формування знань учнів про технологічні процеси, так і в якості роздаткового інструкуючого матеріалу під час виконання учнями практичних робіт. Подібну методику використовує і Є.Я. Борецька. Тамара Кравченко використовує різноманітні інструкційні картки під час виконання учнями навчальних проектів, а також в ході роботи навчає учнів самим розробляти проект і конструкторсько-технологічну документацію

Багато цікавого методичного матеріалу з питань методики використання інструкційних карток до практичних робіт можна знайти в журналах “Трудова підготовка в закладах освіти”, “Трудове навчання в школі”, “Професійно-технічна освіта”. У них особлива увага звертається на поєднання трудового навчання з суспільно-корисною продуктивною працею, коли основне місце займає практична діяльність учнів. Особливу увагу звертається на розширення світогляду школярів, розвиток їх технічного мислення, формування стійких інтересів до професій матеріального виробництва.

Отже, у формуванні вмінь і навичок вирішальне значення має такий метод трудового навчання як інструктування, який можна розглядати як сукупність, головним чином, пояснення, демонстрації вчителя, тобто як одиницю з точки зору способів навчальної діяльності. І чільне місце тут займає письмовий інструктаж.

Мета статті. Обґрунтування доцільності використання письмових інструкцій в процесі профільного навчання (на прикладі профілю «Швейна справа») та представлення розроблених інструкційних карток до теми «Виготовлення спідниць».

Виклад основного матеріалу. Психологічні дослідження і узагальнення практичного досвіду навчання трудовим вмінням і навичкам показують, що основними умовами успішного їх формування є:

- визначеність завдання, розуміння мети і засобів її досягнення;
- відповідність методів навчання основним особливостям видів умінь і навичок;
- ефективність інструктування;
- достатня кількість вправ;
- своєчасність і об'єктивність оцінок діяльності учнів і знання ними результатів вправ;
- активний характер діяльності учнів;
- самоконтроль учнів за своєю практичною діяльністю.

Вчитель керує процесом виконання практичних робіт шляхом інструктування, основною метою якого є створення для учнів умов, які сприяють кращому виконанню завдань. Інструктування поділяється на вступне, поточне і заключне, а за способом подачі інформації – на усне і письмове. Характерна вимога до уроків цього типу – попереднє озброєння учнів необхідними вміннями та навичками, в тому числі і вміннями самоконтролю. Урок комплексного застосування знань, вмінь та навичок на практичних роботах займає важливе місце в процесі трудової підготовки учнів [6].

Навчальне інструктування можна класифікувати за **трьома ознаками**:

- формою виконання (усне, письмове, письмово-графічне, демонстраційне, засобами кіно-відео);
- часом проведення (вступне, поточне, заключне);
- охопленням учнів (фронтальне, ланкове, індивідуальне, парне) [6].

Під *навчальним інструктуванням* розуміють пояснення, спрямоване на розкриття змісту трудового завдання та способів його виконання і на коригування практичної діяльності учнів; пояснення, як правило супроводжується демонструванням правильного виконання трудових прийомів, ілюструванням виробу та ін [6].

В процесі трудового навчання використовуються наступні основні види документів письмового інструктування:

- інструкційні картки – застосовуються при засвоєнні і відпрацюванні трудових прийомів, способів, операцій, видів робіт;
- інструкційно-технологічні і технологічні картки – застосовуються при виконанні учнями навчально-виробничих робіт комплексного характеру;
- навчальні алгоритми – використовуються на різних етапах навчального процесу.

Інструкційна картка – це вид навчально-технологічної документації, яка містить опис виконання неподільної технологічної операції, її ілюстрацію та вказівки щодо виконання. В інструкційних картах представлена інформація двох видів: словесна – описана в найбільш раціональній послідовності, правил-рекомендацій і вказівок про виконання прийомів і способів, правил і критеріїв контролю і самоконтролю дій, що виконуються, правил безпечної роботи, вказівок щодо використання засобів для виконання трудових дій, а також графічна – рисунки, схеми, графіки, що мають певну інструкційну значимість.

До інструкційних карток висувають **дидактичні вимоги**, а саме:

- різноманітність форм інструктування;
- обґрунтування інструктування вчителем;
- розчленування інструктування на етапи роботи;
- повнота інструктування;
- визначення в інструктуванні ознак, за якими учні могли б контролювати свою діяльність [6].

Технологічна документація має різні назви: інструкції, технологічні, маршрутні та операційні карти, технологічні графіки. Суть від цього не міняється – всі вони більшою чи меншою мірою розкривають послідовність обробки, виготовлення, ремонту швейних виробів, налагодження, обслуговування швейного обладнання. [7] З навчальною метою інструкційно-технологічні картки (чи картки технологічного процесу) зазвичай розробляються для навчально-виробничих робіт з метою подальшої обробки раніше вивчених трудових прийомів і способів роботи, характерних для засвоєння учнями специфіки виконання трудових процесів, вдосконалення навичок і є детальнішими в порівнянні з виробничою документацією. Вчитель, використовуючи картки, має можливість більше працювати із основною групою учнів. Виготовляючи виріб, учні самостійно оволодівають практичними прийомами, накопичують знання і вміння у правильному та послідовному виконанні трудових дій, орієнтовною основою для формування яких є вказівки інструкційної картки.

Орієнтовний перелік об'єктів праці, що пропонується в програмі профілю «Швейна справа», уточнюється вчителем. Спідниця входить в перелік об'єктів праці, які пропонуються програмою. Нами розроблено комплекс інструкційних карток різного призначення для вивчення теми «Проектування та виготовлення спідниці», які наведено в додатку А.

Висновки. Використання інструкційних карток під час проведення практичних робіт підвищує точність, якість і швидкість засвоєння трудових дій, що доведено практичним використанням їх під час навчального процесу у школах та МНВК м. Рівне та ДПТНЗ “Рівненський цент сервісу та дизайну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кальней В.А. Основы методики трудового и профессионального обучения / В.А. Кальней [и др.]; под ред. В.А. Полякова. – М.: Просвещение, 1987. – 191 с.
2. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Інформаційний збірник Міністерства освіти й науки України. – 2002. – №2. – С. 3-22.
3. Макиенко Н.И. Педагогический процесс в училищах профессионально-технического образования / Н.И.Макиенко; под ред. М.А.Жиделева. – М.: Высшая школа, 1983. – 334 с.
4. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: навч.-метод. посібник / Н.Г.Ничкало [та ін.]; за ред. Н.Г.Ничкало. – [2-е вид., допов.]. – К.: Вища школа, 1994. – 383 с.
5. Скакун В.А. Преподавание общетехнических и специальных предметов в училищах профтехобразования: Профпедагогика / В.А. Скакун. – [2-е изд, перераб. и доп.]. – М.: Высшая школа, 1980. – 232 с.
6. Тхоржевський Д.О. Методика трудового і професійного навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін / Д.О. Тхоржевський. – К.: Вища шк., 1992. – 334 с.
7. Шкворець О. Аналіз методів проектування одягу / О. Шкворець // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2006. – №1. – С.37-41.
8. Янцур М.С. Практикум з теорії і методики трудового й професійного навчання: навч. посіб. для студентів, вчителів та майстрів трудового і виробничого навчання / М.С. Янцур. – Рівне: РДГУ, 2000. – 161 с., з іл.

В.О. СИПАЙЛО. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПИСЬМЕННЫХ ИНСТРУКЦИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРОФИЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ (НА ПРИМЕРЕ ПРОФИЛЯ «ШВЕЙНОЕ ДЕЛО»)

Резюме. В статье рассматривается целесообразность использования письменных инструкций в процессе профильного обучения (на примере профиля «Швейное дело»), представлен комплекс инструкционных карточек к теме «Изготовление юбок».

Ключевые слова: инструктирование, инструкционные карточки, профильное обучение.

V.O. SIPAYLO. THE USE OF WRITTEN INSTRUCTIONS IN THE PROFILE EDUCATION (FOR EXAMPLE, USER "SEWING BUSINESS")

The summary. V article discusses the appropriateness of written instructions in the profile education (for example, user "sewing business"), presenting instructional cards on the theme of "Making skirts".

Key words: instruction, instructional cards, specialized education.

ДОДАТОК А.

**КОМПЛЕКС ІНСТРУКЦІЙНИХ КАРТОК З ТЕМИ
«ПРОЕКТУВАННЯ ТА ВИГОТОВЛЕННЯ СПІДНИЦЬ»
(профілю «Швейна справа»)**

Інструкційна картка №1

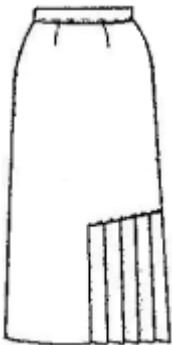
Тема: Послідовність опису моделі спідниці.

Навчальна мета: Навчитись виконувати опис моделі спідниці за ескізом.

Об'єкт роботи: спідниця.

Інструменти: олівець, ручка.

Пристрої і матеріали: папір.

Зображення моделі	Критерії опису	Опис моделі
	Назва виробу.	Спідниця повсякденного призначення, двохшовна, прямого силуету, довжиною нижче лінії колін на 5см. Застібка в лівому бічному шві на тасьму-блискавку. Пояс пришивний, цільно-викроєний, застібається на петлю та гудзик, шириною 3 см. На передньому та задньому полотнищах розміщені талієві виточки. На відстані 25 см від лінії низу на третину переднього полотнища знаходиться підріз, виконаний в вигляді односторонніх складок. Низ оброблений швом відгин з обметаним зрізом, строчкою по-тайного стібка. Оздобленням є строчка, що проходить по лінії пришивання пояса, підрізу, застрочування застібки-блискавки. Спідницю рекомендується виготовляти з напіввовняної тканини.
	Призначення.	
	Силует.	
	Характеристика застібки.	
	Особливості конструкції переднього та заднього полотнищ.	
	Особливості обробки переднього та заднього полотнищ (кокеток, підрізів, виточок), застібки, верхнього зрізу, низу, кокеток, підрізів.	
	Оздоблення.	
Волокнистий вміст матеріалів, товщина, колір.		

Інструкційна картка №2

Тема: Правила знімання мірок.

Навчальна мета: Навчитись виконувати опис моделі спідниці за ескізом.

Об'єкт роботи: спідниця.

Інструменти: олівець, сантиметрова стрічка, стрічка для визначення лінії талії.

Пристрої і матеріали: папір.

Назва мірки	Умове позначення	Технічні умови на виконання операції	Графічне зображення
Півобхват талії.	Ст	Сантиметрова стрічка проходить в горизонтальній площині, по найвужчому місці талії.	
Півобхват стегон.	Сс	Сантиметрова стрічка проходить в горизонтальному положенні, по найбільш виступаючих точках сідниць з урахуванням виступу живота.	
Довжина виробу.	Дв	Сантиметрова стрічка проходить у вертикальному положенні, від лінії талії до лінії бажаної довжини спідниці.	

Інструкційна картка №3

Тема: Побудова креслення базової основи двохшовної спідниці.

Навчальна мета: Навчитись виконувати креслення базової основи двохшовної спідниці.

Об'єкт роботи: спідниця.

Інструменти: олівець, сантиметрова стрічка, лінійка.

Пристрої і матеріали: папір.

№ з/п	Послідовність побудови	Розрахункові формули і позначення точок	Розрахунки (в см)	Примітки
1	2	3	4	5
1	Проводимо горизонталь ТТ1.	$ТТ1=Сб+Пб$	$ТТ1=45+1=46$	Відступаємо 3см від верхнього краю.
2	Проводимо вертикаль ТН.	$ТН=Дв$	$ТН=55$	Відступаємо 3см від лівого краю.
3	На лінії ТН відмічаємо точку Б.	$ТБ=18\text{ см}$	$ТБ=18\text{ см}$	Стала величина 16-18см відповідно зросту.
4	Проводимо від отриманої точки горизонтальну лінію, на яких позначаємо точки Г1, Т1, Б1.			При перетині з вертикальною лінією, проведеною вниз від т.Т 1.
5	Знаходимо лінію бокового зрізу.	$ТТ0=ТТ1/2$	$ТТ0=46/2=23$	
6	Для визначення розхилу виточок по лінії талії знаходимо сумарну виточку.	$S=(Сб+П)-(Ст.+П)$	$S=(45+1)-(31+1)=14$	
7	Визначаємо розхил виточки по боковому зрізу.	$T51T52=0,4*S$ $T51T5=T5T52=$ $=T51T52/2$	$T51T52=0,4*14=5,6$ $T51T5=T5T51=5,6/2=2,8$	
8	Визначаємо розхил виточки на передньому полотнищі спідниці.	$T2T3=0,25*S$	$T2T3=0,25*14=3,5$ $T2T4=1,75$ $T3T4=1,75$	Для визначення довжини виточки на передньому полотнищі спідниці через т.Т4 проводимо горизонтальну лінію.
9	Знаходимо нижню вершину виточки точку Б4.	$T4Б4=7-8\text{ см}$	$T4Б4=8\text{ см}$	Стала величина.
10	Сполучаємо точки Т3, Б4, Т5 прямими.			
11	Визначаємо розміщення талієвої виточки на задньому полотнищі спідниці. Для цього знаходимо точку Т6.	$T52T6=T52T1/2--1$	$T52T6=19/2-1=8,5$	
12	Визначаємо розхил талієвої виточки на задньому полотнищі спідниці.	$T7T8=0,35*S$ $T7T6=T6T8=T7T8/2$	$T7T8=0,35*14=4,9$ $T7T6=T6T8=4,9/2=2,45$	
13	Визначаємо розміщення нижньої вершини виточки точку Б6.Для цього через т. Т6 проводимо вертикаль.	$T6Б6=12-14\text{ см}$	$T6Б6=13$	Стала величина.
14	Сполучаємо точки Т8, Б6, Т7 прямими.			

Інструкційна картка №4

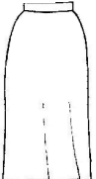

Тема: Моделювання спідниці напівкльош на базі двохшовної спідниці.

Навчальна мета: Навчитись моделювати спідниці напівкльош на базі двохшовної спідниці.

Об'єкт роботи: спідниця.

Інструменти: олівець, сантиметрова стрічка, лінійка.

Пристрої і матеріали: папір.

Назва та зображення моделі	Технічні умови на виконання операції	Графічне зображення
Спідниця напівкльош 	Від кінця талієвої виточки до низу позначається лінія розрізу. По наміченій лінії виконується розріз не дорізаючи до кінця талієвої виточки 0,1...0,2 см.	
	Талієва виточка закривається.	

Інструкційна картка №5

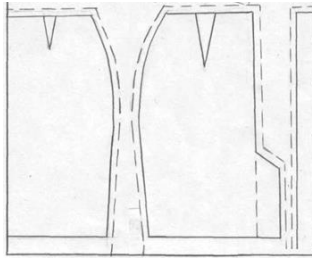
Тема: Розкладка лекал спідниці на тканині.

Навчальна мета: Навчитись виконувати розкладку лекал спідниці на тканині.

Об'єкт роботи: спідниця.

Інструменти: крейда, сантиметрова стрічка, булавки, лінійка.

Пристрої і матеріали: матеріал для спідниці, лекала.

№ з/п	Технічні умови на виконання операції	Графічне зображення
1	Скласти тканину навпіл, лицьовою стороною всередину.	
2	Лекало пілочки покласти середньою лінію деталі на згин, приколоти шпильками. Обвести крейдою, відкласти припуск та знову відкласти.	
3	Лекало спинки покласти наступним, приколоти шпильками. Обвести крейдою, відкласти припуск та знову відкласти.	
4	Пояс покласти на кромку, приколоти шпильками. Обвести крейдою, відкласти припуск та знову відкласти.	

Інструкційна картка №6

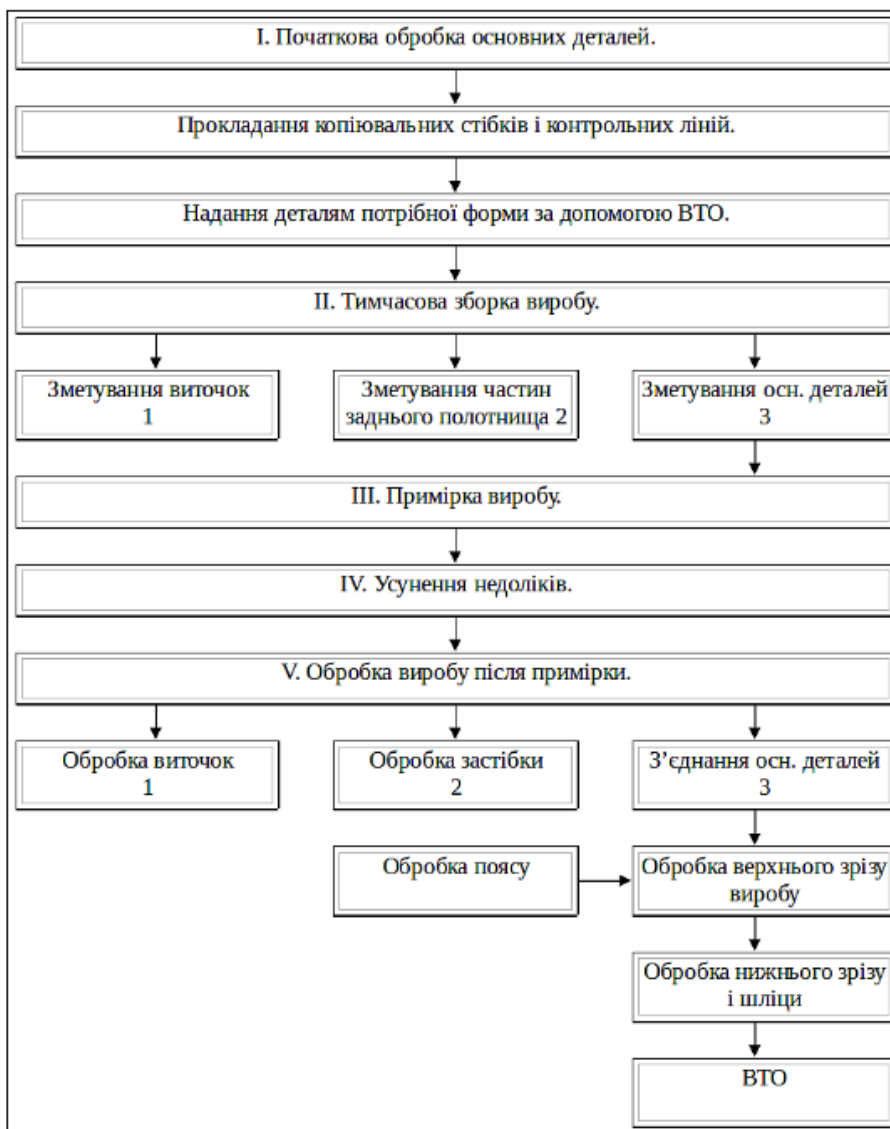
Тема: Схема збору спідниці.

Навчальна мета: Вивчити послідовність збору спідниці.

Об'єкт роботи: спідниця.

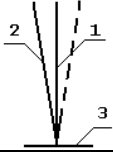

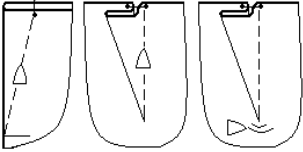
Інструменти: –

Пристрої і матеріали: моделі спідниць.

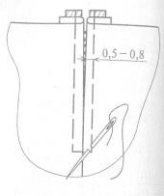
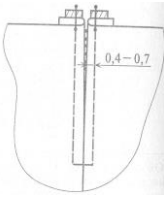

Інструкційна картка №7**Тема:** Обробка виточок.**Навчальна мета:** Навчитись виконувати обробку виточок в спідниці.**Об'єкт роботи:** спідниця.**Інструменти:** крейда, сантиметрова стрічка, булавки, лінійка.**Пристрої і матеріали:** деталі крою спідниці, лекала, ручні голки, нитки, швейна машина, праска.

№ з/п	Назва операції	Технічні умови та прийоми виконання операції	Графічне зображення
1	Намітити виточку.	Трьома лініями: 1 – середина виточки; 2 – бічна сторона виточки; 3 – вершина виточки.	
2	Заметати виточку.	Деталь перегнути по наміченій середній лінії виточки лицьовим боком усередину. Почати строчку з кінця виточки, прямуючи до вершини.	
3	Застрочити виточку.	Строчку починати від зрізу, поступово зійти до вершини виточки нанівець. На кінці строчки зробити закріпку (в товстих тканинах) або вузлик (в тонких тканинах).	
4	Видали нитки заметування.	Розрізати ножицями в кількох місцях і видалити за допомогою кілочка.	
5	Запрасувати виточку.	Припрасувати виточку з обох боків (1), відігнути згин виточки в бік середини деталі і запрасувати (2), спрасувати ділянку в кінці виточки (3).	

Інструкційна картка №8.**Тема:** Пошиття спідниці. Обробки застібки-блискавки коли її ланки розташовані на однаковій відстані від згинів припуску.**Навчальна мета:** Навчитись виконувати обробку застібки-блискавки коли її ланки розташовані на однаковій відстані від згинів припуску.**Об'єкт роботи:** спідниця.**Інструменти:** ручна голка, нитки, швейна машина, праска, ножиці, булавки.**Пристрої і матеріали:** спідниця крейда, лінійка, олівець, сантиметрова стрічка.

№ з/п	Назва неподільної операції	Технічні прийоми та умови виконання	Графічне зображення
1	2	3	4
1.	Приметування застібки-блискавки.	Під запрасовані згини припуску на застібку підкладають застібку-блискавку замком до лицьової сторони виробу і приметують прямими зметувальними стібками довжиною 0,8-1,0 см на відстані 0,5-0,8 см від згинів. Зубці застібки-блискавки повинні бути розміщені між згинами припуску на застібка і бути непомітною з лицьової сторони спідниці.	
2.	Настрочування застібки-блискавки.	Пришивають застібку-блискавку по лицьовій стороні спідниці швом шириною 0,4-0,7 см (залежно від властивостей тканини і від розмірів зубців застібки-блискавки) в один підхід, при цьому використовують одно-сторонню лапку. В кінці застібки строчка проходить перпендикулярно згинам припуску на застібку.	
3.	Кінцева обробка застібки.	Нитки тимчасового призначення видаляють. Застібку припрасовують.	

Інструкційна картка №9

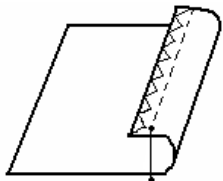
Тема: Обробка низу спідниці швом упідгин з обметаним зрізом.

Навчальна мета: Навчитись виконувати обробку низу спідниці швом упідгин з обметаним зрізом.

Об'єкт роботи: спідниця.

Інструменти: крейда, сантиметрова стрічка, булавки, лінійка.

Пристрої і матеріали: напівфабрикат спідниці, ручні голки, нитки, швейна машина, праска.

№ з/п	Назва операції	Технічні умови та прийоми виконання операції	Графічне зображення
1	Обметати нижній зріз виробу.	З лицьової сторони. Ширина шва обметування 0,5 см.	
2	Заметати нижній зріз виробу.	Прямими стібками, підігнувши один раз. Ширина припуску 2,5 см.	
3	Застрочити нижній зріз виробу.	Ширина шва від зрізу 2 см.	
4	Видалити нитку зметування.	За допомогою кілочка.	
5	Припрасувати низ виробу.	З лицьової сторони через пропрасовувач.	

Одержано редакцією 10.04.2015 р.

УДК: 37. 022. 33

М.Г. САВЕЛЬСВ

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «НАСТУПНІСТЬ» У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ КАТЕГОРІЙ

Резюме. У статті на основі теоретичного аналізу наукової літератури розкрито аналіз поняття «наступність» у контексті педагогічних категорій. Акцентовано увагу на теоретичних аспектах проблеми. Визначено і описано його структуру.

Ключові слова: наступність, педагогічна категорія, неперервна освіта, ефективність, цілісність, взаємодія.

Постановка наукової проблеми. Одним із пріоритетних завдань реформування та модернізації освіти є становлення неперервної освіти – освіти впродовж життя. Вважається, що основою для теоретичного й практичного розвитку концепції неперервної освіти є праці Р. Даве, який запропонував і обґрунтував основні принципи неперервної освіти. Серед них слід виділити вертикальну інтеграцію, що містить у собі зв'язок між окремими етапами освіти, між різними рівнями та предметами всередині окремих етапів, між різними соціальними ролями, що виконуються людиною на окремих етапах життєвого шляху, між різними якість розвитку людини [1, 40].

На нашу думку, ефективне здійснення такого зв'язку можливе лише завдяки забезпеченню наступності навчання при переході особистості від одного рівня (етапу) освіти до наступного. Про актуальність проблеми неперервності освіти та тісно пов'язаної з нею наступності навчання свідчать численні теоретичні та науково-практичні конференції в Україні й за її межами. Наступність навчання з погляду педагогічної доцільності сприяє цілісності системи освіти, що передбачає єдність цілей і взаємодію всіх її ланок і ступенів у досягненні загальної мети. Неперервність та наступність процесу освіти повинні забезпечуватися на будь-якому етапі навчання при послідовному засвоєнні освітніх програм.

Аналіз останніх досліджень. Важливі аспекти проблеми наступності відображені в дослідженнях Л. Артемової, А. Богущ, З. Борисової, О. Кононко, Н. Кудикіної, З. Плохій, О. Проскури, О. Савченко та інших. Більшість сучасних дослідників розглядають наступність як дидактичний принцип (С. Годник, Ю. Кустов, М. Махмутов, З. Михайлов та інші). Наступний напрям досліджень присвячений вивченню наступності між такими ступенями безперервної освіти, як дошкільна ланка освіти та початкова школа (М. Костікова, О. Кочерга, О. Лобода, О. Проскура та інші). Третій напрям пов'язаний із вивченням наступності між різними ланками загальної освіти (П. Олейник, Е. Павлютенков, В. Плахотник, І. Самойленко та інші).

Таким чином аналіз наукової літератури свідчить, що поняття наступності характеризує вимоги, які ставляться до знань і вмінь учнів на певному етапі навчання; застосування форм, методів і прийомів опрацювання нового навчального матеріалу як з боку вчителів, так і з боку авторів програм та підручників. У шкільній практиці наступність забезпечується методично й психологічно обґрунтованою побудовою програм, підручників, додержанням послідовності руху від простого до складнішого в навчанні та організації самостійної роботи учнів і взагалі всією системою методичних засобів. Сучасні українські вчені вбачають сутність наступності не лише в наявності наступних зв'язків, а й у тому, що вона передбачає динаміку розвитку педагогічного процесу.

Сучасний стан проблеми наступності характеризується різнобічністю охоплення багатьох питань та неоднозначністю їх трактування і має комплексний характер. Це пояснюється тим, що дана проблема знаходиться на перетині актуальних напрямів педагогіки, психології, філософії, соціології і фізіології.

Виділення невирішених частин загальної проблеми та формування цілей статті.

1. Розглянути поняття «наступність» у контексті педагогічних категорій.
2. Викласти наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
Безкоровайна О.В. Формування міжкультурної толерантності студентів-філологів у контексті аксіологічної парадигми.	4
Сяська Н.В. Особливості засвоєння англійської лексики постичного жанру майбутніми учителями-філологами.	7
Тадесва М.І., Левицька В.А. Вплив реформаторських процесів у сфері мовної освіти старшокласників Польщі на удосконалення мовної освіти в Україні.	10
Тадесва М.І., Купчик Л.Є. Удосконалення змісту сучасної шкільної іншомовної освіти в Австрії.	14
Середюк Л.А. Про підготовку студентів-філологів мовних спеціальностей в умовах запровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання іноземної мови.	18
Панов С.Ф. Розвиток інформативної компетенції за допомогою інформаційних технологій у технічних перекладачів морської галузі.	21
Журба К.О. Виховання смисложиттєвих цінностей в учнів основної і старшої школи у психологічному дискурсі.	24
Годунко Л.В. Сучасні досягнення у формуванні змісту підготовки вчителя іноземних мов для початкової школи у європейських країнах.	27
Павлович Ю.П. Основні підходи до формування змісту навчання іноземних мов у початкових школах Словацької Республіки.	31
Денісєва О.І. Чинники модернізації змісту середньої гуманітарної освіти Австрії.	35
Петренко С.В. Навчальний потенціал мультимедійного програмного забезпечення у викладанні іноземної мови.	37
Гронь Л.В. Відбір текстового матеріалу для розвитку іншомовних експресивних умінь студентів мовних факультетів вищих навчальних закладів.	41
Гасва Н.І. Типологія вправ для навчання іноземних мов.	44
Сойчук Р.Л. Обґрунтування системи виховання національного самоствердження в учнівської молоді.	46
Бісовецька Л.А. Комп'ютерні ігри як засіб підвищення мотивації у навчанні англійській мові дітей дошкільного віку.	50
Ціпан Т.С. Мовленнєві афоризми та їх використання у практиці англійської мови.	53
Літвінчук А.Т. Шляхи оптимізації іншомовної професійної підготовки студентів немовних вищих навчальних закладів.	56
Павлюк Г.С. Комунікативна культура як один із аспектів формування гуманістичної спрямованості молодших школярів.	60
Олесюк Л.В. Зміст формування іншомовної лексичної компетенції.	63
Ільчук М.П. Аудіювання як засіб розвитку комунікативних здібностей учнів.	66
Безкоровайна О.В., Ковальчук О.В. Використання методу асоціативних символів у процесі навчання іноземної мови на початковому ступені.	69
Безкоровайна О.В., Багнюк К.Р. Вивчення іноземної мови за допомогою сучасних інформаційних технологій (Інтернет-ресурсів) у навчально-виховній діяльності учнів старших класів.	72
Сенюк А.О. Педагогічні тести як засіб перевірки англійської граматичної компетентності в учнів основної школи.	75
Ліщук Т.С. Навчання учнів техніки читання англійською мовою у початковій школі.	78
Третякова К.В. Організація самостійної роботи студентів із використанням Internet-ресурсів як засобів диференціації, оптимізації та індивідуалізації навчання.	82
Голубєва І.В. Ідентифікація та педагогічний супровід лінгвістично обдарованих учнів – представників різних мов і культур у США.	85
Лобанова С.І., Стернічук В.Б. Оптимізація навчання іноземних мов у технічних вищих навчальних закладах шляхом впровадження методик правильного виправлення мовних помилок.	87
Перова С.В. Перекладацька компетентність у сфері професійної комунікації майбутніх фахівців немовних спеціальностей.	90
Мартинюк А.П., Губіна А.М. Організація курсу іноземної мови за професійним спрямуванням у технічному вищому навчальному закладі.	94
Маковська Г.Я., Пархоменко О.Т. До питання мотивації при вивченні іноземної мови.	97
Антохова Н.І. Психолого-педагогічна технологія розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя іноземних мов.	100
Нестеренко І.Б. Модернізація змісту підготовки вчителя іноземних мов у Польщі за умов європейської інтеграції.	105
Денисюк Л.В., Данілова Н.Р. Навчання читанню й перекладу професійно-орієнтованого тексту на заняттях англійської мови у вищих навчальних закладах.	107
Триндюк В.А. До питання іншомовної підготовки студентів технічних університетів.	110
Мазурок О.М. Смислова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до професійної діяльності.	113

<i>Сухомлин Т.С.</i> Педагогічні умови формування професійного світогляду майбутнього вчителя іноземної мови. 116	
<i>Бобаль Н.Р.</i> Особливості застосування текстів засобів масової інформації у формуванні соціокультурної компетентності.	118
<i>Потенко Л.О.</i> Роль інноваційних технологій у навчанні іноземних мов у вищій школі.	121
<i>Фрідріх А.В.</i> Формування національних цінностей в студентів у навчально-виховному процесі.	125
<i>Горобець І.А.</i> Інформаційно-комунікаційна компетентність керівника вищого навчального закладу як важлива складова його професійної культури.	129
<i>Горчак Т.Г.</i> Визначення структурних компонентів природничої обдарованості.	132
<i>Карпенчук С.Г.</i> Ідеї Яна Амоса Коменського в контексті сучасного педагогічного інформаційного простору. ...	136
<i>Казанцева Л.І.</i> Теоретичні питання формування дитячого білінгвізму: психолінгвістичний і психолого-педагогічний аспекти.	141
<i>Галаманжук Л.Л.</i> Структурно-функціональна модель системи превентивного розвитку рухової активності дітей дошкільного віку у процесі занять з фізичної культури.	145
<i>Падалка О.І.</i> Формування педагогічних цінностей у майбутніх фахівців дошкільної освіти в процесі професійно-педагогічної підготовки.	153
<i>Павлюк Т.О.</i> Інноваційні засоби навчання дітей старшого дошкільного віку математики.	156
<i>Козачук М.В.</i> Адаптація дітей з особливими потребами до умов інклюзивного дошкільного закладу.	160
<i>Лаба Н.Г.</i> Врахування синдромного аналізу дефекту розвитку при побудові освітньої траєкторії дитини в умовах інклюзивного дошкільного закладу.	163
<i>Лопачук Г.П.</i> Розвиток пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку загального розвитку та з особливими потребами у процесі рукотворчої праці.	167
<i>Косарєва О.І.</i> Феноменологічні ознаки нарцисизму.	170
<i>Беленька Г.В.</i> Адаптація обдарованих дітей до умов навчання у початковій школі.	173
<i>Щербакова Н.М.</i> Інформаційно-комп'ютерні технології у формуванні в учнів початкової школи ціннісного ставлення до власного здоров'я.	176
<i>Суботюк В.І.</i> Теорія і практика екологічної освіти молодших школярів наприкінці ХХ століття: проблеми розвитку.	180
<i>Павленко А.С.</i> Сім'я – як головний елемент соціального становлення особистості.	185
<i>Янцур М.С.</i> Професійна активізація учнів загальноосвітніх навчальних закладів.	187
<i>Грицюта О.Ф., Остапчук М.В.</i> Вплив християнських цінностей на самовизначення особистості в підлітковому віці.	194
<i>Галатюк Ю.М., Галатюк М.Ю., Галатюк Т.Ю.</i> Творча пізнавальна ситуація у контексті проектування та організації творчої навчальної діяльності.	197
<i>Сіпайло В.О.</i> Використання письмових інструкцій в процесі профільного навчання (на прикладі профілю «Швейна справа»).	200
<i>Савельєв М.Г.</i> Аналіз поняття «наступність» у контексті педагогічних категорій.	207
<i>Шутяк В.Г.</i> Про підготовку вчителя початкових класів до трудового виховання молодших школярів (огляд педагогічних досліджень з 1957 р. по 1990 р.).	209
<i>Сорочинська Т.А.</i> Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939-1964 рр.).	213
<i>Тюска В.Б.</i> Розвиток творчого потенціалу студентів у професійно-інтелектуальних клубах.	217
<i>Федосова І.В.</i> Особливості розвитку вищої інженерно-технічної освіти в зарубіжних країнах у другій половині ХІХ ст.	221
<i>Дупак Н.В.</i> Принципи інноваційної діяльності педагога в умовах модернізації системи професійної освіти. ...	226
<i>Лісова С.В.</i> Педагогічні умови підготовки майбутніх вчителів технологій до інноваційної діяльності.	229
<i>Герасименко О.А., Фециук Ю.В.</i> Методичні підходи в підготовці студентів до проектування меблів засобами графічної програми PRO 100.	233
<i>Попова А.Б.</i> Особливості орфоєпії та її роль у вихованні майбутнього артиста-вокаліста.	239
<i>Відомості про авторів.</i>	243
<i>Зміст.</i>	246